



**ELECTORAL
SUPPORT PROGRAMME**
ПРОГРАМА ЗА ПОДДРШКА НА ИЗБОРИТЕ
PROGRAMI PËR MBËSHTETJEN E ZGJEDHJEVE



Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Integriteti zgjedhor: Ruajtja e bazave të demokracisë

Implemented by:



International Foundation
for Electoral Systems

Të kuptuarit e integritetit zgjedhor

Kur vlerësohet cilësia e një procesi zgjedhor, shpesh bëhen referenca për "zgjedhje të lira dhe të ndershme". Në këtë kontekst, çfarë do të thotë termi "integriteti zgjedhor" dhe si lidhet me kualifikimet e tjera dhe parimet e vendosura të zgjedhjeve demokratike?

-Integriteti zgjedhor është koncept më i gjerë që përfshin parimet e lirisë dhe drejtësisë së zgjedhjeve, por shkon shumë përtej tyre. Ndërsa të kuptuarit e proceseve demokratike ka evoluar dhe kompleksiteti i tyre ka vazhduar të rritet, integriteti zgjedhor është shfaqur si një kornizë më gjithëpërfshirëse si për kryerjen ashtu dhe për vlerësimin e zgjedhjeve.¹

Ai ofron një perspektivë më të nuancuar dhe gjithëpërfshirëse, duke marrë parasysh të gjithë ciklin zgjedhor - nga përgatitjet parazgjedhore deri në analizën pas zgjedhore. Duke shqyrtuar cilësinë e procesit në çdo fazë, integriteti zgjedhor shqyrton transparencën, paanshmërinë, llogaridhënien dhe profesionalizmin e administratës zgjedhore dhe institucioneve të tjera, duke vlerësuar gjithashtu qëndrueshmërinë e sistemit kundër manipulimit, mashtrimit dhe përmbysjes. Për më tepër, integriteti zgjedhor merr parasysh kontekstin më të gjerë legjislativ dhe politik në të cilin ndodhin zgjedhjet, duke përfshirë rregulloret e financimit të fushatës, mbulimin e mediave, mekanizmat e zgjidhjes së mosmarrëveshjeve dhe klimën e përgjithshme politike.

Në thelbin e saj, integriteti zgjedhor sigurohet kur një mozaik i ndërlikuar i masave mbrojtëse dhe praktikave mundëson mbajtjen e zgjedhjeve në një mënyrë që është e drejtë, transparente, përfshirëse dhe e qëndrueshme ndaj ndikimeve të padrejta, duke pasqyruar kështu vullnetin e zgjedhësve dhe duke ushqyer besimin e tyre.



Një ndryshim midis fasadës së legjitimitetit demokratik dhe legjitimitetit të mirëfilltë demokratik është integriteti zgjedhor. Kur zgjedhjet kanë integritet, respektohet parimi themelor demokratik i barazisë politike; qytetarët zgjedhin udhëheqësit e tyre dhe i mbajnë ata përgjegjës.²

Në një epokë të rritjes së polarizimit politik dhe përpjekjeve për të minuar proceset demokratike, të kuptuarit dhe ruajtja e integritetit zgjedhor nuk ka qenë kurrë më kritike.³ Ky punim shqyrton disa nga sfidat kryesore bashkëkohore për integritetin e zgjedhjeve dhe shqyrton rolin që qytetarët, veçanërisht të rinjtë dhe organizatat e shoqërisë civile (OSHC), mund të luajnë në mbrojtjen e tij.

Ky dokument është zhvilluar në kuadër të Programit për mbështetjen zgjedhore të qeverisë së Zvicrës, zbatuar nga Fondacioni ndërkombëtar për sistemet zgjedhore (IFES). Pikëpamjet, opinionet dhe përmbajtja e shprehur në këtë dokument nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht ato të donatorit, projektit ose realizuesit.

¹ Një iniciativë e kohëve të fundit, [Rjeti global për sigurimin e integritetit zgjedhor](#), bashkon organizatat që punojnë në mbarë botën për të promovuar, mbrojtur dhe forcuar kornizat dhe praktikën e integritetit zgjedhor.

² [Thellimi i demokracisë: Një strategji për përmirësimin e integritetit të zgjedhjeve në mbarë botën; Raporti i komisionit global për zgjedhjet, demokracinë dhe sigurinë](#), shtator 2012, f. 12.

³ Ndër mjetet e tjera, u zhvillua një Indeks i perceptimeve të integritetit zgjedhor për të matur integritetin e zgjedhjeve. Shihni [raportin PEI 10.0](#) që mbulon 586 zgjedhje të mbajtura në 170 shtete 2021-2023.

Pse ka rëndësi integriteti zgjedhor?

Integriteti zgjedhor është i rëndësishëm për disa arsye kryesore:

Përbushja e detyrimeve ndërkombëtar e dhe mbrojtja e të drejtave

- Parimet e mishëruara në integritetin e zgjedhjeve rrjedhin nga detyrimet, standardet dhe praktikatat e mira ndërkombëtare në fushën e zgjedhjeve. Duke mbështetur integritetin zgjedhor, vendi demonstroi angazhimin e tij ndaj këtyre normave ndërkombëtare dhe për të mbrojtur të drejtat themelore të njeriut që ato mbrojnë.

Legjitimiteti i Qeverisë

- Integriteti zgjedhor është thelbësor për krijimin dhe ruajtjen e legjitimitetit të qeverive të zgjedhura. Kur zgjedhjet zhvillohen me integritet, qeveria që rezulton mund të kërkojë një mandat të mirëfilltë nga populli, duke rritur autoritetin dhe aftësinë e tij për të qeverisur në mënyrë efektive.

Besimi i publikut në institucionet dhe proceset demokratike

- Integriteti i zgjedhjeve nxit besimin e publikut në institucionet dhe proceset demokratike. Kur qytetarët shohin se votat e tyre kanë ndikim dhe se zgjedhjet janë të drejta dhe transparente, ata kanë më shumë gjasa të vazhdojnë të marrin pjesë në jetën publike dhe politike dhe të pranojnë rezultatet e zgjedhjeve, edhe kur kandidatët e tyre të preferuar nuk fitojnë.

Parandalimi i konfliktit

- Zgjedhjet e karakterizuara nga integriteti mund të shërbejnë si një mekanizëm për transferimin e pushtetit në mënyrë paqësore dhe zgjidhjen e mosmarrëveshjeve politike. Anasjelltas, zgjedhjet me të meta mund të shkaktojnë trazira sociale dhe konflikte të dhunshme, duke minuar stabilitetin.

Nxitja e një kulture demokratike

- Mbajtja e zgjedhjeve të rregullta me integritet ndihmon në krijimin dhe ngulitjen e normave dhe praktikave demokratike. Me kalimin e kohës, kjo kontribuon në ndërtimin e një kulture më të fortë demokratike, ku qytetarët janë më të përfshirë në mënyrë aktive në procesin politik dhe gjithnjë e më shumë i mbajnë udhëheqësit e tyre përgjegjës.

Sfidat bashkëkohore për integritetin zgjedhor

Asnjë zgjedhje nuk është pa të meta. Hulumtimet dhe raportet nga organizatat ndërkombëtare dhe vëzhguese të qytetarëve vazhdimisht nxjerrin në pah sfidat e ndryshme që vazhdojnë nëpër zgjedhje në mbarë botën. Çështjet e zakonshme përfshijnë kornizat ligjore të paqëndrueshme ose tepër kufizuese, mungesën e pavarësisë dhe paanshmërisë në organet zgjedhore dhe institucionet publike, kufizimet në të drejtat e votimit, administrimin e brendshëm të zgjedhjeve dhe mekanizmat e dobët të zgjidhjes së mosmarrëveshjeve zgjedhore që nuk arrijnë të ofrojnë mjete efektive dhe në kohë. Adresimi i këtyre sfidave serioze për integritetin e zgjedhjeve është kritik për ruajtjen e proceseve demokratike.

Në të njëjtën kohë, proceset zgjedhore kërcënohen gjithnjë e më shumë nga çështje dhe fenomene të reja dhe në zhvillim, të cilat mund të komplikojnë ose madje të rrezikojnë zhvillimin e zgjedhjeve. Këto sfida kërkojnë vigjilencë të vazhdueshme, inovacion metodologjik dhe zhvillim të politikave të fuqishme dhe zgjidhjeve praktike për të siguruar që zgjedhjet të mbeten të drejta, elastike dhe të besueshme.

1. Korrupsioni politik, ndikimi i paligjshëm, keqpërdorimi i funksioneve dhe burimeve publike

Edhe pse këto nuk janë fenomene të reja, korrupsioni politik, ndikimi i paligjshëm dhe keqpërdorimi i detyrës publike dhe burimeve vazhdojnë të paraqesin sfida të rëndësishme për integritetin e zgjedhjeve. Praktikën si blerja e votave, manipulimi i listave zgjedhore dhe ndikimi i padrejtë në zgjedhje dhe zyrtarë publikë janë të përhapura në disa kontekste, duke shtrembëruar drejtësinë dhe besueshmërinë e proceseve zgjedhore. Kur burimet dhe fondet publike keqpërdoren për të fituar një avantazh të padrejtë, komprometohet parimi i konkurrencës së barabartë midis kandidatëve.

Një çështje kryesore në lidhje me këto sfida është rregullimi i financimit të fushatës. Kur sistemet e financimit të fushatës janë të dobëta ose zbatohen dobët, ato lënë boshllëqe që lejojnë shmangien e barazisë, transparencës dhe llogaridhënies. Kornizat e pamjaftueshme të financimit të fushatës janë një nga dobësitë kryesore të integritetit që shpesh nënvizohet nga vëzhguesit ndërkombëtarë.

Në këtë kontekst, përmbajtja e paguar dhe e sponsorizuar, veçanërisht në mediat online, është shfaqur si një sfidë e veçantë, pasi mund të përdoret për të ndikuar fshehurazi në sjelljen e votuesve, në avantazhin ose disavantazhin e disa kandidatëve, duke anashkaluar kornizat e drejtësisë, zbulimit dhe transparencës. Përpyekjet e fundit brenda Bashkimit Evropian (BE), të tilla si rregullorja e prillit 2024 për Transparencën dhe synimin e reklamimit politik (TSRP), synojnë të trajtojnë ndikimin e mundshëm të paligjshëm duke detyruar sponsorët e përmbajtjes, online dhe offline, për të siguruar transparencë në reklamimet politike. Këto masa kanë për qëllim ta bëjnë më të lehtë për përdoruesit të dinë kur u tregohet përmbajtje e paguar ose e sponsorizuar, kush ka paguar për të dhe pse po u tregohet atyre. Megjithatë, efektiviteti i TSRP-së, i cili do të jetë plotësisht i zbatueshëm vetëm nga tetori 2025, nga disa vihet në dyshim për shkak të mungesës së detyrimeve të qarta të vigjilencës së duhur për platformat në internet dhe ndikimi i tyre, përfshirë edhe jashtë BE-së, mbetet për t'u vlerësuar.⁴

2. Dezinformimi dhe mjedisi i cenueshëm i informacionit

Dezinformimi është shfaqur si një nga kërcënimet kryesore për integritetin zgjedhor në të gjithë botën. Mund të manipulohet opinionin publik, duke çuar në mosbesim ndaj institucioneve dhe rezultateve të zgjedhjeve.⁵ Hapësira në internet, veçanërisht platformat sociale, janë bërë një terren i përshtatshëm për përhapjen e informacionit të rremë, duke arritur audiencë të mëdha me shpejtësi. Luftimi i kësaj kërkon një qasje shumë-planëshe, duke përfshirë rregullimin, monitorimin dhe zbatimin, por edhe komunikimin proaktiv përpara se ato të përhapen ("pre-bunking"), edukimin qytetar dhe ndërtimin e elasticitetit digjital të qytetarëve.⁶

BE i është përgjigjur këtyre sfidave me masa të rëndësishme rregullatore, të tilla si [Akti i shërbimeve digjitale](#), në fuqi që nga shkurti 2024, i cili detyron kompanitë e teknologjisë të monitorojnë dhe heqin përmbajtjen e dëmshme. [Kodi i forcuar i praktikës për dezinformimin i vitit 2022](#) përkrahur më tej angazhimet e platformave online. Vëmendja dhe presioni në rritje kanë bërë që firmat e teknologjisë të përmirësojnë politikën e tyre kundër dezinformimit.⁷

⁴ Shihni [Deklaratën e përbashkët të shoqërisë civile: Rekomandime për zbatimin e rregullores për transparencën dhe synimin e reklamimit politik](#), shkurt 2024.

⁵ [Dezinformimi dhe integriteti zgjedhor](#), Dokument udhëzues për programet zgjedhore të NDI.

⁶ Shih, për shembull, Ministrinë e Brendshme gjermane duke [punuar së bashku për të luftuar manipulimin duke sensibilizuar qytetarët për dëmet e dezinformimit përpara zgjedhjeve evropiane të vitit 2024](#).

⁷ Ndër të tjera, [Google](#), [Meta](#) dhe [TikTok](#) raportuan se kanë miratuar një sërë masash në lidhje me dezinformimin, transparencën e reklamave dhe IA përpara zgjedhjeve evropiane të vitit 2024.

Shumë iniciativa monitorimi, kontrolli i fakteve dhe de-bunking (zhbërja e miteve) janë shfaqur gjithashtu ndërkombëtarisht.⁸

Megjithatë, problemet mbeten. Taktikat e dezinformimit rriten në sofistikim dhe kompanitë e mediave sociale vazhdojnë të luftojnë për të luftuar në mënyrë efektive kërcënimet e informacionit. Sfidat rrjedhin nga burimet e kufizuara dhe fokusi rezultues i përpjekjeve të monitorimit kryesisht në burimet zyrtare, duke lënë ato që përhapen nga mediat, faqet dhe llogaritë e rreme shpesh të pakontrolluara.

3. Teknologjitë

Teknologjitë përdoren gjithnjë e më shumë në zgjedhje në të gjithë botën për të modernizuar dhe përsheptuar proceset, për të përmirësuar saktësinë dhe për të rritur qasjen e votuesve. Kjo përfshin rritjen e interesit dhe eksperimentimin me makinat elektronike të votimit, identifikimin biometrik të votuesve, kamerat, sistemet e numërimit të votave dhe votimin online. Megjithatë, pa planifikim të plotë, testim, zbatim gradual dhe trajnim, teknologjitë mund të prezantojnë çështje të reja, duke minuar potencialisht integritetin e zgjedhjeve në vend që të ndërtojnë besimin e publikut.

Në këtë kontekst, rritja e mjeteve të inteligjencës artificiale (IA) që përdoren gjithnjë e më shumë në zgjedhje, me motive të mira dhe të këqija, paraqet sfida të reja.⁹ Potenciali negativ i IA qëndron në aftësinë për të krijuar dhe përhapur informacion të rremë dhe për të shtrembëruar perceptimet e votuesve përmes falsifikimeve të thella, imazheve të ndryshuara, klonimit të zërit ose lajmeve sintetike.¹⁰ Si përgjigje, [Ligji i BE-së për IA](#) dhe [Konventa kuadër e Këshillit të Evropës për IA, të drejtat e njeriut, demokracia dhe sundimi i ligjit](#), të dyja të miratuara në vitin 2024, si dhe instrumentet dhe udhëzimet vullnetare në zhvillim synojnë t'i trajtojnë këto rreziqe duke inkurajuar inovacionin e përgjegjshëm.¹¹ Megjithatë, kjo është një fushë që po evoluon me shpejtësi, duke kërkuar hulumtime të vazhdueshme dhe përditësime të politikave për të siguruar efektivitetin.¹²

4. Kërcënimet digjitale dhe të sigurisë kibernetike

Përdorimi i shtuar i teknologjisë në zgjedhje paraqet rreziqe shtesë siç janë kërcënimet, përpjekjet ose sulmet ndaj infrastrukturës teknologjike. Ndërprerjet ose mbylljet në shërbim, hakimi i sistemeve të votimit dhe shkeljet e të dhënave janë ndër shqetësimet e zakonshme për operacionet e votimit ndërkombëtarisht. Në nivel global, shumë vende raportojnë sulme kibernetike në komunikimet e tyre zgjedhore, përpunimin dhe ruajtjen e të dhënave dhe sistemet e votimit që synojnë të prishin ose diskreditojnë procesin zgjedhor.¹³ Ndërsa sistemet mund të jenë të prekshme nga çdo lloj ndërhyrjeje e jashtme, në disa raste përpjekjet për të abuzuar me teknologjitë e informacionit vijnë nga aktorë vendas me interes në rezultatin e

⁸ Për shembull, [Observatori evropian i mediave digjitale](#) bashkon kontrolluesit e fakteve, ekspertët e arsimimit mediatik dhe studiuesit me qëllim të kuptimit, analizimit dhe gjurmimit më të mirë të dezinformimit.

⁹ [Zgjedhjet e Parlamentit Evropian do të shërbejnë si një provë litmus për luftën kundër dezinformimit](#), Gendra Wilson, maj 2024.

¹⁰ [Ndërtimi i rezistencës kundër operacioneve të ndikimit në zgjedhje, përgatitja për zgjedhjet evropiane në vitin 2024 dhe më tej](#), IFES, prill 2024.

¹¹ Për shembull, një sërë angazhime vullnetare u miratuan si pjesë e [Marrëveshjes Zgjedhore të IA](#) me pjesëmarrjen e disa firmave të shquara të teknologjisë. Shihni edhe [Udhëzimet Zgjedhore të DSA](#) BE-së.

¹² [A është integruar Integriteti zgjedhor në Ligjin për IA?](#) Partneriteti Evropian për Demokraci, korrik 2024.

¹³ [Ndërhyrja në zgjedhjet digjitale, Liria në Rrjetin 2019 Gjetjet kryesore: Politikanët dhe hiper-partizanët përdorin mjete digjitale për të manipuluar zgjedhjet](#), 2019.

zgjedhjeve. Kjo përfshin masa manipuluese nga aktorët shtetërorë ose përfaqësuesit e tyre, të tilla si manipulimi i fshehtë i informacionit në mbështetje të një agjende të veçantë politike, ose kufizimet e qasjes në burimet e informacionit ose në internet në tërësi.¹⁴ Integriteti i sistemeve digjitale sigurohet kur ato janë në gjendje të identifikojnë, parandalojnë dhe përballojnë çdo lloj manipulimi të funksionaliteteve të tij.

5. Ndërhyrje të huaja dhe të qëllimshme

Proceset zgjedhore në mbarë botën po shohin gjithashtu përpjekje në rritje të ndikimit nga fuqitë e huaja ose aktorët keqdashës. Shpesh të koordinuara mirë, përpjekje të tilla të fshehta ose të hapura për të prishur ose ndryshuar rrjedhën e një procesi zgjedhor, përveç motiveve të mundshme malinje politike, ekonomike ose sociale, zakonisht synojnë të mbjellin dyshime publike, pakënaqësi dhe në fund të fundit të minojnë besimin në sistemet demokratike.¹⁵

Mbrojtja e zgjedhjeve dhe luftimi i kërcënimeve të tilla të jashtme është bërë një përparësi për shumë qeveri. Brenda BE-së, u zhvillua [Plani i veprimit për demokracinë evropiane](#) dhe më pas paketa [e Mbrojtjes së demokracisë](#), duke i dhënë shtysë disa iniciativave legjislative dhe jo legjislative që synojnë mbrojtjen e hapësirës demokratike evropiane dhe qëndrueshmërinë e zgjedhjeve.¹⁶ Pavarësisht nga mekanizmat e shumtë të koordinimit dhe parandalimit të¹⁷ vendosur, Komiteti i posaçëm i BE-së për ndërhyrjen e jashtme ka paralajmëruar përpara zgjedhjeve evropiane të vitit 2024 për gjasat e ndërhyrjeve gjithnjë e më të mëdha dhe më të sofistikuara të huaja dhe taktikat e dezinformimit.¹⁸

Roli i të rinjve dhe OSHC-ve në mbrojtjen e integritetit zgjedhor

Që proceset demokratike të jenë vërtet përfaqësuese, është thelbësore që të gjitha segmentet e shoqërisë, përfshirë të rinjtë dhe shoqërinë civile, të përfshihen në mënyrë aktive dhe t'u jepen mundësi për të kontribuar në mënyrë domethënëse. Pjesëmarrja e tyre është thelbësore për trajtimin e sfidave të ndryshme për integritetin e zgjedhjeve. Të rinjtë sjellin perspektiva të reja dhe ekspertizë teknologjike, ndërsa OSHC-të mund të japin një perspektivë të rëndësishme pjesëmarrëse dhe të drejtave të njeriut. Ka disa mënyra se si të rinjtë e angazhuar në mënyrë aktive në jetën publike dhe politike dhe shoqërinë civile mund të kontribuojnë në mbrojtjen e integritetit zgjedhor:

Të përfshihen në aktivitete politike, fushata dhe operacione zgjedhore

- Të përfshihen në aktivitete të partive politike, përfshirë përmes **krahëve dhe lëvizjeve rinore**, si një mënyrë për të fituar ekspozim ndaj çështjeve, dinamikës dhe mundësive të pjesëmarrjes politike. Përndryshe, merrni parasysh përjetimin e fushatave zgjedhore përmes aktiviteteve që mund të mos kërkojnë përkatësi zyrtare politike, duke përfshirë mbështetjen vullnetare gjatë ngjarjeve të fushatës, shpërndarjen e materialeve të fushatës, fushatat në mediat sociale ose mbledhjen e nënshkrimeve mbështetëse për

¹⁴ *Ibid.*

¹⁵ *Op. cit.*, fn 10.

¹⁶ Shih [Mbrojtja e demokracisë](#) në një larmi masa dhe iniciativa mbrojtëse.

¹⁷ [Konkluzionet e Këshillit për qëndrueshmërinë demokratike: mbrojtja e proceseve zgjedhore nga ndërhyrja e huaj](#) përshkruajnë masat dhe mekanizmat e vendosur përpara zgjedhjeve evropiane të vitit 2024.

¹⁸ *Op. cit.*, fn 10. Në qershor 2024, u zbulua një fushatë dezinformimi në shkallë [të gjerë Operacioni](#) mbingarkesa. Ajo u krijua për të përhapur propagandën pro-ruse, duke synuar kontrolluesit e fakteve, mediat dhe studiuesit globalisht, për të mbingarkuar komunitetin global të hulumtimit të dezinformimit dhe kontrollit të fakteve.

kandidatët. Këto forma të angazhimit mund të jenë blloqe të dobishme ndërtimi për çdo përfshirje të ardhshme aktive politike përmes kandidaturës.

- Eksploroni mundësitë për të punuar në **komisionet zgjedhore**. Të përvetësohen aftësi dhe njohuri të nevojshme për të qenë në gjendje të mbështesë organizimin e zgjedhjeve në përputhje me parimet demokratike dhe praktikën e mira, të përfitohet nga trajnimi për operacionet zgjedhore.

Të kontribuohet në monitorimin dhe raportimin në lidhje me zgjedhjet

- Organizimi, mbështetja, bashkimi me koalicionet dhe/ose pjesëmarrja në aktivitetet e **monitorimit të zgjedhjeve**. Aktivitete të tilla kontribuojnë në transparencë, sigurojnë që çdo parregullsi të raportohet, mund të pengojë keqpërdorimet e mundshme dhe të ndërtojë besimin e publikut.¹⁹
- Kontribuoni në **mediat online dhe përpjekjet për monitorimin e rrjeteve sociale**. Metodologjitë dhe mjetet janë në dispozicion dhe në zhvillim, shikoni se çfarë funksionon më mirë në kontekst.²⁰

Ekspozoni dhe luftoni dezinformimin

- Të krijohet dhe/ose të kontribuohet në përpjekjet që synojnë monitorimin, analizimin dhe **ekspozimin e dezinformimit**. Monitoroni përpjekjet e kompanive të teknologjisë për të zhvilluar dhe zbatuar korniza për të frenuar përhapjen e përmbajtjes së tillë. Kërkoni partneritete për të shfrytëzuar mjetet dhe teknologjitë e disponueshme të monitorimit.²¹
- Kontribuoni në përpjekjet për **kontrollin e fakteve**, para dhe pas demaskimit për t'iu kundërvënë narrativave të rreme.²²

Rritja e ndërgjegjësimit, mobilizimi dhe mbështetja e qasjes në informacion

- Kryerja e **edukimit të votuesve** për të rritur ndërgjegjësimin në lidhje me parimet e zgjedhjeve demokratike, kërcënimet ndaj integritetit të zgjedhjeve dhe rëndësinë e pjesëmarrjes. Kjo mund të bëhet përmes fushatave të organizuara, duke u frymëzuar nga shembuj të shumtë të fushatave të suksesshme të përshtatura në të gjithë botën,²³ duke kërkuar partneritete për të amplifikuar shtrirjen, krijimin e mjeteve arsimore dhe paketave promovuese të shkarkueshme, por edhe duke shfrytëzuar fuqinë e postimit dhe ndarjes individuale nga qytetarët aktivë.
- Kur identifikoni projekte dhe fushata afatgjata për të mbështetur, jepni përparësi atyre që përqendrohen në zhvillimin e **medias dhe edukimit digjital**.
- Në mjedisin e mbingarkuar të informacionit, grupet dhe iniciativat e shoqërisë civile mund të mbështesin qasjen në **informacion të besueshëm të votuesve** duke

¹⁹Për shembull, [vëzhgimi i zgjedhjeve Agora](#) kryhet nga dhe përqendrohet në çështje me rëndësi për të rinjtë.

²⁰ Shih, për shembull, [Udhëzuesin për shoqërinë civile për monitorimin e mediave sociale gjatë zgjedhjeve](#) nga DRI dhe NDI, [Udhëzuesin për monitorimin e mediave sociale](#) të DRI dhe [Udhëzimet e OSBE/ODIHR për vëzhgimin e fushatave zgjedhore në rrjetet sociale](#).

²¹ Ndër mjetet e tjera, [softueri Fact-a-lyzer i NDI](#) (f. 7) lehtëson monitorimin e mediave sociale dhe përfshin veçori të zbulimit të manipulimit, duke lejuar, për shembull, zbulim më të mirë të ndikuesve dhe botëve.

²² Burimet përkatëse të BE-së përfshijnë: [Trajnimin për Fakespotting](#) nga Projekti Evropian i programit Erasmus+; hartëzimin [nga EDMO](#) të organizatave për verifikimin e fakteve, [EUfactcheck](#) dhe [EUvsDisinfo](#).

²³ Shihni një shembull të një [fushate efektive të partneritetit](#) ndër-sektorial përpara zgjedhjeve evropiane të vitit 2024 nga Forumi rinor Evropian me Sony Music Group dhe artistë të shquar. Shihni gjithashtu videon e fushatës së BE-së ["Use Your Vote"](#) (504 milionë shikime) dhe fushatën ["Rock the Vote"](#) në SHBA.

ndihmuar ofertat agregate të arsimit dhe duke e drejtuar publikun në burimet më të mira në dispozicion.

Angazhimi në dialog, politika informuese dhe vendimmarrje, avokate për reformat

- Mbështetni dhe angazhohuni në **formate pjesëmarrëse** që lehtësojnë përfshirjen dhe dialogun për grupe të ndryshme të shoqërisë me politikë-bërësit dhe vendimmarrësit rreth temës së zgjedhjeve. Promovoni kulturën e të folurit, duke bërë që zërat të dëgjohen dhe pjesëmarrja, përfshirë të rinjtë, përmes formateve si debatet, garat politike, zgjedhje të simuluar, parlamentet rinore, grupet dhe asambletë.²⁴
- Angazhimi në **avokim** me politikë-bërësit për të promovuar reformat zgjedhore. Identifikoni fushat kryesore dhe mangësitë, duke përfshirë fushat bazuar në vlerësimet e organizatave të shoqërisë civile dhe raportet e vëzhgimeve. Përpjekjet e lobit që kanë të bëjnë me rritjen e pjesëmarrjes së të rinjve mund të përfshijnë promovimin e uljes së moshës për votim dhe qëndrimin në zgjedhje.²⁵

Konkluzione

Integriteti zgjedhor është thelbësor për shëndetin dhe qëndrueshmërinë e sistemeve demokratike. Megjithatë, ai përballlet me sfida të gjata dhe të reja që kërcënojnë të minojnë parimet e tij. Çështjet si blerja e votave, manipulimi i listave zgjedhore dhe keqpërdorimi i detyrës publike dhe burimeve vazhdojnë të gërryejnë drejtësinë e zgjedhjeve. Për më tepër, rritja e teknologjive digjitale ka sjellë kërcënime të reja, të tilla si përhapja e dezinformimit, sulmet kibernetike në infrastrukturën zgjedhore dhe manipulimi ose mungesa e transparencës rreth përmbajtjes në internet. Këto sfida në zhvillim kërkojnë një përgjigje të fuqishme nga të gjithë palët e interesuara, përfshirë udhëheqësit e rinj dhe shoqërinë civile. Si udhëheqës të ardhshëm dhe qytetarë aktivë, politikanët e rinj dhe organizatat e shoqërisë civile kanë një përgjegjësi unike për të siguruar që zgjedhjet të jenë të lira, të drejta dhe të besueshme. Duke u angazhuar në monitorimin e zgjedhjeve, luftimin e dezinformimit, edukimin e votuesve dhe avokimin për reformë, ata mund të ndihmojnë në mbrojtjen e integritetit të zgjedhjeve.

²⁴ Midis një morie shembujsh në nivel global, [Debatet rinore të Shqipërisë](#) (f. 25) dhe [Parlamenti rinor](#) Mpck në Nepal (f. 61) mund të nxirren si iniciativa të suksesshme që lehtësojnë mësimin dhe pjesëmarrjen e të rinjve në jetën publike dhe kontaktet e të rinjve me politikanët.

²⁵ Shihni shembuj të fushatave të drejtuara nga të rinjtë nga [Forumi rinor Evropian](#), [Këshilli rinor kombëtar i Irlandës](#) dhe qytetari i gjeneratës (SHBA) që promovojnë uljen e moshës së votimit.